Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2024/6881

28.11.2024

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Klimatfinansiering: en ny färdplan för att uppnå de höga klimatambitionerna och målen för hållbar utveckling

(yttrande på eget initiativ)

(C/2024/6881)

Föredragande: **Antje GERSTEIN**

Medföredragande: **Kęstutis KUPŠYS**

Rådgivare	Phoebe KOUNDOURI (för föredraganden) Marina OLSHANSKAYA (för medföredraganden)
Beslut av EESK:s plenarförsamling	18.1.2024
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
Ansvarig sektion	Jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av sektionen	3.9.2024
Antagande vid plenarsessionen	19.9.2024
Plenarsession nr	590
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	141/1/5

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) vill att klimatfinansiering ska erkännas som en sofistikerad mekanism för att mobilisera resurser och underlätta övergången till en koldioxidsnål och motståndskraftig framtid. Detta inbegriper finansiella resurser som anslås till både begränsnings- och anpassningsinsatser inom ramen för klimatåtgärder, sammanflätade med kompensation (förlust och skada) och finansiering för en rättvis omställning.

1.2 De offentliga finanserna spelar en viktig roll i anpassningen. I motsats till begränsningsprojekt där resultat kan mätas i form av utsläppsminskningar och ekonomisk avkastning är det svårare att utvärdera anpassningsprojekt, som kräver särskilda övervakningsmekanismer och komplexa data. I likhet med begränsningsprojekt kräver effektiva anpassningsåtgärder vanligtvis långsiktiga investeringar i naturbaserade lösningar, infrastruktur, teknik och kapacitetsuppbyggnad. För att säkra finansiering till sådana projekt krävs det långsiktiga åtaganden från både offentliga och privata aktörer, vilket kan vara svårt på grund av konkurrerande prioriteringar och osäkra framtida finansieringsflöden.

1.3 EESK vidhåller att tillgången till klimatfinansiering för lokala initiativ, gräsrotsrörelser och arbetsmarknadens parter är avgörande för att trappa upp klimatåtgärderna, och detta stämmer överens med EU:s erfarenhet av att driva på meningsfulla förändringar och stärka samhällelig resiliens.

1.4 Blandfinansiering, med den offentliga sektorns viktiga roll när det gäller att minska risker i anslutning till privata investeringar, ger betydande fördelar. Det brådskar att genom olika lösningar ge incitament till den privata sektorn ([1]) att använda sina finansiella resurser och aktivt delta i nationella och regionala anpassnings- och begränsningsplaner. Detta bör dock inte medföra att en oproportionerlig börda läggs på de offentliga finanserna och arbetstagarna.

([1]) Inklusive mångfalden inom den privata sektorn, som noteras i punkt 35 i rapporten från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering, 2015, https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/241/03/pdf/n1524103.pdf.

1.5 EESK stöder ECB:s inflytelserika roll när det gäller att främja resiliens, biologisk mångfald och klimatmedveten finansiell praxis, särskilt när det gäller att underlätta investeringar i klimatanpassning och säkerställa att finansiella flöden är anpassade till målen i Parisavtalet.

1.6 Det behövs en övergripande strategi för skuldlättnad för att bryta skuldsättningscykeln och underinvesteringarna i (bland annat) anpassning, som leder till ökad sårbarhet, och för att stärka rollen för obligationer kopplade till målen för hållbar utveckling.

1.7 EESK ställer sig bakom de förslag som nyligen lagts fram av EU, nämligen att man vid överläggningarna om det nya kollektiva kvantifierade målet för klimatfinansiering bör eftersträva att göra klimatfinansieringen 1) mer ändamålsenlig och mer inriktad på biologisk mångfald ([2]), 2) mer slagkraftig genom att säkerställa att den är a) bättre anpassad, mer effektiv och tillgänglig, b) mindre byråkratisk och c) mer jämställdhetsinriktad, samt 3) mer ägnad åt att på lämpligt sätt inriktas på de mest utsatta länderna och samhällena.

1.8 EESK anser att andan i konceptet för en rättvis omställning bör vägleda tilldelningen av alla klimatfinansieringsflöden i linje med Parisavtalet, med betoning på anpassning till planetens gränser i fråga om säkerhet och rättvisa samt bredare sociala och ekonomiska mål, allt medan målen för hållbar utveckling ställs centrum.

2. **Klimatfinansieringens grundpelare**

2.1 De förödande effekterna av klimatkrisen är påtagliga både inom Europa och globalt. Förra året (2023) var de registrerade temperaturerna för första gången varje dag under hela året minst 1 grad Celsius högre än nivåerna före industrialiseringen. Utöver att de har lett till förödande effekter för hälsa och biologisk mångfald har klimatförändringarna enligt Världsekonomiskt forum ([3]) medfört enorma ekonomiska förluster på uppskattningsvis 16,3 miljoner US-dollar i timmen. Den globala kostnaden förväntas dessutom senast 2050 stiga till över 30 biljoner dollar per år ([4]).

2.2 Klyftan mellan de resurser som avsatts till klimatåtgärder och summan av de akuta behoven till klimatåtgärder uppgår till biljoner. I slutet av innevarande årtionde kommer behoven att uppgå till mellan 6 och 12 biljoner US-dollar årligen, medan de senaste samlade och genomsnittliga uppgifterna för 2021/2022 visar att de årliga klimatfinansieringsflödena uppgick till nästan 1,3 biljoner US-dollar ([5]).

2.3 Omfattningen av de investeringar som behövs för att ta itu med klimatförändringarna överskrider kraftigt de nuvarande finansieringsnivåerna och det krävs därför samordnade insatser från regeringar, företag och det civila samhället för en effektiv mobilisering av resurser. Satsningarna på att utveckla innovativa finansiella mekanismer som främjar gröna investeringar och grön innovation har ökat. EU har gått i bräschen för de globala insatserna för att främja verktyg och kapacitetsuppbyggnad, forskning och innovation samt utforska sektorsövergripande samverkanseffekter på klimatfinansieringsområdet.

2.4 Det mesta av de befintliga finansiella resurserna har riktats till begränsningsinsatser, medan de medel som gick specifikt till anpassning endast uppgick till 63 miljarder US-dollar (mindre än 5 % av den totala klimatfinansieringen), varav det mesta kom från offentliga medel. Det behövs upp till 387 miljarder US-dollar per år till anpassningsprojekt i utvecklingsländerna för att klimatmålen ska kunna mötas ([6]). EU har tillägnat ett av de fem EU-uppdragen åt klimatanpassning. Regionala och lokala myndigheter i EU investerade å sin sida totalt 8,3 miljarder euro under 2022, medan Europas behov av anpassningsmedel uppskattas till 18–36 miljarder euro årligen fram till 2030.

2.5 De viktigaste och mest synliga aktörerna vad gäller hanteringen av klimatförändringarna, nämligen länderna, är skuldtyngda och saknar tillräcklig institutionell slagkraft för att minska skuldnivåerna och upprätthålla tillväxten. De många kriserna har kringskurit deras finans- och penningpolitiska manöverutrymme. Paradoxalt nog visar uppgifter från 170 länder för år 2022 att 1,3 biljoner US-dollar spenderades på direkta subventioner till fossila bränslen och 5,7 biljoner US-dollar på indirekta subventioner (t.ex. oredovisade hälso- och sjukvårdskostnader till följd av fossilbränslerelaterade föroreningar) ([7]).

([2]) EESK:s yttrande ”En övergripande strategi för biologisk mångfald vid COP16: sammanföra alla sektorer för ett gemensamt mål” (EUT C, C/2024/6880, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj).
([3]) Climate change is costing the world $16 million per hour.
([4]) Mark Z. Jacobson, 2023: ”No Miracles Needed: How Today’s Technology Can Save Our Climate and Clean Our Air”.
([5]) Global Landscape of Climate Finance 2023.
([6]) ”Keeping the promise” - FN:s miljöprograms årsrapport 2023.
([7]) IMF Fossil Fuel Subsidies Data: 2023 Update.

2.6 För att ta itu med dessa monumentala utmaningar krävs ett globalt samförstånd om anpassning av klimatfinansieringsflödena till målen för hållbar utveckling i syfte att maximera effekterna av begränsade offentliga finansiella resurser.

2.7 I klimatdebatten betonas numera de dubbla målen **begränsning** (minskning av utsläpp) och **anpassning** (förebyggande av effekter), som är nödvändiga för att klimatkrisen ska kunna hanteras. EESK ifrågasätter om den nuvarande strategin att dela in klimatfinansiering endast i kategorierna begränsning och anpassning är ändamålsenlig med tanke på omfattningen av de utmaningar som väntar globalt. Debatten om klimatfinansiering måste beakta samverkanseffekterna mellan anpassning och begränsning samt ta itu med aspekter som kompensation, rättvis omställning och övergripande områden såsom förlust av biologisk mångfald, föroreningar och ojämlikhet. Att integrera dessa aspekter i bredare klimatfinansieringsstrategier är av största vikt för att blåsa nytt liv i klimatåtgärderna och insatserna för hållbar utveckling med målet att effektivt hantera klimatkrisen.

2.8 Efter införandet av det viktiga konceptet ”rättvis omställning” har partskonferensen (COP) och partskonferensen i dess funktion som partsmöte för Parisavtalet (CMA) åstadkommit ytterligare framsteg genom inrättandet av nya finansieringsarrangemang som syftar till att ge utvecklingsländer som är särskilt sårbara för klimatförändringarna hjälp med att hantera förluster och skador. Denna debatt hänger samman med de bredare insatserna för att säkerställa finansiering inte bara för sårbara länder som drabbas av allvarliga klimateffekter (som ibland bokstavligen hotar den fysiska överlevnaden), men även för **kompensation** i vidare bemärkelse. Denna kompletterande strategi skulle behöva diskuteras noggrant och skulle kunna utgöra en ny pelare i klimatfinansieringsramen. Den skulle kräva genomtänkta villkor för att stödja länder, regioner och samhällen när det gäller mer än bara anpassning i syfte att rädda dem som drabbas hårdast av klimatförändringarna. Den skulle också kunna ingå som en särskild del i fonden för förluster och skador.

2.9 Med avstamp i klimaträttviseperspektivet måste **finansieringen av den rättvisa omställningen** få en egen roll i klimatfinansieringslandskapet. Denna dimension av klimatfinansieringen som innebär att rättvisa för dem som direkt påverkas av klimatpolitiken kombineras med finansiering för omställningsindustrier förbises ofta i sedvanliga klimatfinansieringsramar. Även om omställningsfinansiering överlappar den nuvarande begränsnings- och anpassningsfinansieringen är det rimligt att lyfta fram kapitalflöden för en rättvis omställning i syfte att betona industriell omvandling och den därmed sammanhängande arbetsrelaterade omvandlingen.

2.10 Det finns gott om beprövade metoder, och ytterligare insatser och samordning krävs för att sprida dem. EESK pekar på de initiativ som understöds av nätverket AE4RIA (alliansen för spetskompetens inom forskning och innovation) ([8]), såsom Pathways2Resilience, ARSINOE och kartläggning med hjälp av avancerade parametrar av företagens arbete med miljömässig, social och styrningsrelaterad redovisning (ESG) i förhållande till målen för hållbar utveckling. Dessa initiativ framstår som lovande vägar att slå in på för att ta itu med de kommande utmaningarna.

2.11 Det är avgörande att lokala initiativ och gräsrotsrörelser får tillgång till klimatfinansiering för att storskaliga klimatåtgärder ska kunna mobiliseras. EU:s erfarenheter visar att dessa nedifrån-och-upp-strategier spelar en avgörande roll för att driva fram meningsfulla förändringar och bygga upp samhällets motståndskraft. Särskilda finansiella verktyg och instrument måste dock vara lättillgängliga så att de ekonomiska resurserna når gräsrotsnivån utan onödiga hinder. Erfarenheter inom EU av gräsrotsfinansiering till klimatåtgärder visar hur effektivt lokalsamhällen kan bära ansvaret för hållbarhetsinsatser. Om gräsrotsrörelser lättare får tillgång klimatfinansiering kan det också fungera som en katalysator för storskaliga omvandlande åtgärder. Såsom med rätta konstateras i en färsk FN-rapport ([9]) bidrar decentralisering av klimatfinansieringen till att bygga upp motståndskraft nedifrån och upp, vilket öppnar fler lokala vägar för hållbar utveckling.

([8]) https://ae4ria.org/.
([9]) https://sdgs.un.org/publications/inter-agency-policy-briefs-accelerating-progress-2030-agenda-local-global-levels.

3. **Den offentliga finansieringens roll**

3.1 Offentliga finanser bidrar i hög grad till **hävstångseffekten för anpassning**. I motsats till begränsningsprojekt där resultat kan mätas i form av utsläppsminskningar och ekonomisk avkastning är det svårare att utvärdera anpassningsprojekt där det krävs särskilda övervakningsmekanismer och komplexa data. I likhet med projekt som rör begränsning kräver effektiva anpassningsåtgärder vanligtvis långsiktiga investeringar i infrastruktur, teknik och kapacitetsuppbyggnad. För att säkra finansiering till sådana projekt krävs det långsiktiga åtaganden från både offentliga och privata aktörer samt långsiktiga planeringsperspektiv, vilket kan vara svårt på grund av konkurrerande prioriteringar och osäkra framtida finansieringsflöden.

3.2 Föga förvånande är anpassningen i utsatta länder underfinansierad och förbisedd. Brister i anslutning till förvaltning, utformning och det faktiska projektgenomförandet kan mildras med hjälp av internationella kapacitetsuppbyggnadsinsatser, även om ett sådant förhållningssätt har sina begränsningar. EESK ser främjandet av en strategi med dubbla fördelar (begränsning och anpassning) som ett sätt att bryta den cykel av undermålig styrning som minskar givarnas intresse för att finansiera anpassning med offentliga medel.

3.3 Kommittén ser förtjänsterna med en effektiv ansvarsfördelning när det gäller flödena för anpassningsfinansiering, på grundval av förbättrade samarbetsmekanismer mellan bättre kapitaliserade och billigare källor på EU-nivå och slutmottagarna av de fördelar som till sist uppnås på lokal och regional nivå. Samma logik bör också tillämpas på global nivå, där det ihållande problemet med kostnader och underinvesteringar liknar klyftan inom EU mellan de länder och/eller regioner som har det bättre ställt och de som släpar efter.

3.4 Kommittén stöder också uppmaningarna till internationella aktörer på klimatområdet om att anpassa och utveckla de finansiella produkter och lösningar som står till buds och omvandla dem till lönsamma och effektiva anpassningsprojekt ([10]), utan att skapa oproportionerliga bördor för de offentliga finanserna och arbetstagarna. Blandad finansiering med stort utrymme för den offentliga sektorns riskminskningsroll med avseende på privata investeringar är av strategisk betydelse i detta sammanhang.

3.5 För att effektivt inrätta **riskminskningsmekanismer** för privata investeringar i klimatlösningar i utvecklingsländer bör beslutsfattare, med stöd av globala klimatfinansinstitut, genomföra omfattande paket med riktade offentliga insatser. Dessa bör inriktas strategiskt på att minska, överföra eller kompensera för de makroekonomiska risker som är förknippade med sådana investeringar. Riskminskningsåtgärder kan omfatta tillhandahållande av garantier eller försäkringar mot valutafluktuationer eller politisk instabilitet. Överföring av risker kan inbegripa framtagande av specialiserade finansiella instrument eller partnerskap med multilaterala institutioner i syfte att dela bördan. Att kompensera för risker skulle dessutom kunna innebära skatteincitament eller subventioner för att uppväga potentiella förluster. Genom att på ett kostnadseffektivt sätt förena dessa insatser kan beslutsfattare skapa en attraktiv risk- och avkastningsprofil som uppmuntrar den privata sektorn att investera i klimatåtgärder i utvecklingsländer.

3.6 Uppgifterna om **subventioner till fossila bränslen** och relaterade utgifter visar potentialen när det gäller finansiering av klimatåtgärder med offentliga medel. Genom att avskaffa subventionerna frigörs omedelbart medel i statsbudgetarna, vilket skapar ett större finanspolitiskt utrymme. Det skulle också tydligt ange prissättningen för företagen och samhället. Europaparlamentet har redan efterfrågat ett fullständigt avskaffande av subventioner till fossila bränslen ([11]). Förenta staterna – som också står för en stor del av utsläppen av växthusgaser – har uttryckt en liknande avsikt, även om inga åtgärder ännu har vidtagits ([12]). En utfasning av direkta och indirekta subventioner till fossila bränslen bör genomföras gradvis och på ett rättvist sätt, hand i hand med att man undviker regressiva effekter och tillhandahåller skyddsnät, såsom EU:s sociala klimatfond, i syfte att bistå utsatta hushåll som fortfarande är beroende av fossila bränslen för sina grundläggande behov.

3.7 De summor som redan har mobiliserats till klimatfinansiering räknas förmodligen i biljoner, men ändå kämpar de minst utvecklade länderna med utlandsskulder som totalt uppgår till hela 570 miljarder US-dollar ([13]). Dessa länder lägger nu fem gånger mer på skuldräntor än för tio år sedan, och det är ytterst oroväckande att de sedan 2018 har spenderat mer på skulder än på utbildning. Räntekostnaderna i vissa av de fattigaste länderna kan uppgå till 53,4 % av den totala offentliga budgeten ([14]). Kommittén är övertygad om att obligationer kopplade till målen för hållbar utveckling kan minska denna börda och samtidigt stödja omställningen till nettonollutsläpp.

([10]) Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), 2024.
([11]) COP28: MEPs want to end all subsidies for fossil fuel globally by 2025.
([12]) Executive Order on Tackling the Climate Crisis at Home and Abroad, The White House.
([13]) Unctads rapport om de minst utvecklade länderna 2023.
([14]) International climate finance: Status quo, challenges and policy perspectives.

3.8 Det behövs en övergripande strategi för skuldlättnad för att bryta skuldsättningscykeln och underinvesteringarna i (bland annat) anpassning, som leder till ökad sårbarhet, och för att stärka rollen för obligationer kopplade till målen för hållbar utveckling. Skuldlättnader är viktiga för att uppnå klimatfinansieringsmålen eftersom de frigör finansiella medel i utvecklingsländerna och gör det möjligt för dem att investera mer i begränsnings- och anpassningsåtgärder. EESK förespråkar därför ett storskaligt program för lånerefinansiering för utvecklingsländerna.

3.9 Skräddarsydda mekanismer behövs för att omstrukturera utvecklingsländernas alltför stora skulder, såsom ”debt-for-climate swaps”, där delar av deras skuld efterskänks i utbyte mot åtaganden om att investera i klimatresiliens- och hållbarhetsprojekt. Denna strategi minskar skattetrycket, skapar incitament för miljöförvaltning och stöder globala klimatmål. Med fokus på resultatbaserade åtaganden (uttryckta i förutbestämda prestationsmål för klimat och hållbarhet) bör ”debt-for-climate swaps” bli en integrerad del av det globala klimatfinansieringslandskapet och det nya kollektiva kvantifierade målet för klimatfinansiering.

3.10 Detta skulle innebära att utvecklingsländernas utestående statsskulder, och i begränsad utsträckning privata skulder, omvandlas till obligationer kopplade till målen för hållbar utveckling i linje med den breda hållbarhetsagendan (som bygger på målen för hållbar utveckling, med särskilt fokus på mål 13 – klimatåtgärder) och är förenliga med ”SDG Impact Standards for Bond Issuers” inom FN:s utvecklingsprogram, och även överensstämmer med de vetenskapsbaserade målen från Paris och Kunming-Montreal.

3.11 Strikta finanspolitiska regler kommer att frånta lokala, regionala och nationella aktörer deras manöverutrymme, samtidigt som de höjda räntorna har lett till att möjligheten för lågprislån har försvunnit. För anskaffande av främmande kapital till klimatet på ett effektivt sätt bör överstatliga och multinationella institutioner med solida kreditbetyg inta en ledande roll.

3.12 Det finns ett brådskande behov av att genom olika lösningar utnyttja de finansiella resurserna i den privata sektorn och att uppmuntra privat deltagande i nationella och regionala anpassnings- och begränsningsplaner. Att använda offentliga medel för att mobilisera privata investeringar uppväger inte bara kostnaderna, inbegripet kostnaderna för potentiella uteblivna åtgärder, utan kan också bidra till att säkerställa den framtida finanspolitiska hållbarheten för statliga och understatliga aktörer. Målet bör vara att med siktet på en rättvis omställning styra privat kapital mot investeringar som främjar innovation som ger konkurrensfördelar, får långsiktiga positiva effekter på lokal och regional utveckling och bidrar till socialt och miljömässigt välbefinnande i samhället och för arbetstagare.

4. **Den privata sektorns deltagande och blandfinansieringens roll**

4.1 Det är hög tid att på bred front uppmuntra investerare att styra bort investeringar från projekt som är skadliga för klimatet, och samtidigt förbättra restaureringen och bevarandet av naturen. För närvarande är alltför många privata investeringar skadliga för klimatet. Såsom konstaterades i en färsk rapport har de 60 största privatbankerna investerat **6,9 biljoner** US-dollar i fossilbränsleföretag sedan Parisavtalet antogs 2016 ([15]), trots varningar från experter om att all fortsatt expansion av fossila bränslen kommer att försätta klimatet och ekonomin i kaos ([16]). Internationella energiorganet menar att om världen lyckas minska efterfrågan på fossila bränslen tillräckligt snabbt för att nå nettonollutsläpp senast 2050, kommer nya projekt (på ohållbara områden) att utsättas för stora kommersiella risker ([17]). En viktig drivkraft i detta avseende är återförsäkringssektorn, som har börjat inkludera klimatrisker i sina portföljer ([18]).

4.2 EESK efterfrågar att man förstärker och främjar strategier för riskminskning. Detta omfattar följande:

— Subventionerad finansiering: regeringar, multilaterala utvecklingsbanker eller andra internationella institutioner som tillhandahåller lån till den privata sektorn till lägre räntor än marknadsräntor eller med förmånligare villkor än de som finns tillgängliga på kommersiella marknader. Detta bör helst kombineras med bidrag till tekniskt bistånd och kapacitetsuppbyggnad ([19]).

([15]) Banking on Climate Chaos, Fossil fuel finance report 2024.
([16]) Banking on Climate Chaos 2023.
([17]) ”Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5 °C Goal in Reach”.
([18]) Climate change and its consequences, Munich RE.
([19]) Se t.ex. Green Climate Fund.

— Offentlig-privata partnerskap kring infrastruktur och tillhandahållande av tjänster kan hantera externa effekter som hänger samman med klimatinvesteringar, särskilt när det gäller anpassning ([20]).

— Efterställda skulder (när det gäller hur återbetalningen prioriteras) från nationella eller multilaterala finansinstitut kan minska privata investerares riskexponering. En sådan mekanism ökar de gröna projektens kreditvärdighet och uppmuntrar till ökat deltagande från den privata sektorn ([21]).

— Kreditgarantiprogram, genom vilka en offentlig eller multilateral institution förbinder sig att återbetala lånet helt eller delvis om den ursprungliga (privata) låntagaren inte fullgör sina skyldigheter. På så vis ökar systemet incitamenten för den privata sektorns deltagande i klimatfinansiering och minskar risken för utebliven återbetalning ([22]).

4.3 EESK uppmanar företagsledare och opinionsbildare att ta till sig detta positiva budskap och lyfta fram möjligheterna med klimatåtgärder, särskilt i motsats till de enorma förluster som riskerar att uppstå om inga klimatåtgärder vidtas. I stället för att betrakta klimatförändringar som ett hot bör man se klimatförändringar, förorening generellt och förlust av biologisk mångfald som en gemensam angelägenhet där lösningar säkerställer driftskontinuitet. Detta gör det lättare att få till stånd den omställning som behövs och hindra strandade tillgångar och, i slutändan, en ekonomisk kollaps.

4.4 EESK stöder den innovativa infallsvinkel som föreslås av Avinash Persaud ([23]) i syfte att tackla fyra utmaningar, nämligen makroekonomiska risker som gör klimatprojekt omöjliga att finansiera i utvecklingsländer, behovet av att finansiera dessa projekt i stor skala för att uppnå de globala klimatmålen, marknader som i synnerhet i kristider överdriver dessa risker, och det faktum att vinsterna av offentlig intervention överstiger kostnaderna tack vare de höga insatser som det är fråga om. Persauds lösning skulle främja privat finansiering av lönsamma projekt som täcker omkring 60 % av de nödvändiga investeringarna, främst för begränsning, genom att tillhandahålla en partiell valutariskgaranti och därmed sänka investeringskostnaderna i respektive region (till exempel ligger den genomsnittliga räntekostnaden för solfångarparker på den oöverkomliga nivån 10,6 % per år i ledande tillväxtekonomier, jämfört med 4 % i EU).

4.5 Offentliggörande av utsläpp och rapportering om det bredare hållbarhetsavtrycket och åtgärder som vidtas på företagsnivå spelar en avgörande roll för att mobilisera en efterfrågan hos investerare för finansiering av omställningsrelaterade klimatåtgärder och göra finansiella flöden förenliga med en utsläppsbana i riktning mot låga växthusgasutsläpp och klimatresilient utveckling, i enlighet med artikel 2.1 c i Parisavtalet. International Sustainability Standards Board (ISSB) och European Financial Reporting Advisory Group (Efrag) är två separata enheter som deltar i utarbetandet och rekommendationen av rapporteringsstandarder. De kan komplettera varandra. Detta är särskilt viktigt för multinationella företag som måste följa båda uppsättningarna av standarder. EESK efterlyser ett effektivt samarbete mellan de båda organen för att ytterligare anpassa standarderna och säkerställa interoperabilitet.

4.6 Principen om det dubbla väsentlighetsperspektivet, som uttryckligen ingår i EU:s regelverk för hållbarhetsrapportering, har potential att bli en allmänt vedertagen modell för standarder som utvecklas globalt, särskilt när det gäller arbetet inom International Sustainability Standards Board (ISSB). Den skulle lägga grunden för jämlika villkor eftersom företag på global nivå skulle få i uppdrag att rapportera inte bara hur hållbarhetsfrågor påverkar dem utan också hur deras verksamhet påverkar samhället och miljön i stort.

5. **Reform av den internationella finansiella strukturen och dess styrning**

5.1 EESK menar att det är absolut nödvändigt att mobilisera och styra de ekonomiska resurserna för att ta itu med klimatförändringarnas mångfasetterade katastrofala effekter. I detta syfte är det mycket viktigt att se över den internationella finansiella strukturen och dess styrning. Viktiga aktörer i det globala klimatfinansieringslandskapet är Europeiska investeringsbanken (EIB) och andra multilaterala utvecklingsbanker, där privata banker fungerar som hävstångspartner.

5.2 I egenskap av central bankmyndighet för euroområdet har ECB ett betydande inflytande över penningpolitiken, regelverket för bankverksamhet och åtgärderna för finansiell stabilitet. EESK stöder ECB:s roll när det gäller att främja klimatmedveten finansiell praxis, inbegripet investeringar i klimatanpassning och säkerställande av anpassning till Parisavtalets mål.

([20]) Såsom tunnlar med dubbla användningsområden för hantering av översvämningar i städer, t.ex. i Malaysia.
([21]) Exempelvis Gemini Wind Farm i Nederländerna.
([22]) Exempelvis Afrikanska utvecklingsbankens fond för gröna initiativ i Rwanda.
([23]) Se Persauds artikel här.

5.3 Kommittén ser stor potential i den roll som privata banker kan spela när det gäller klimatfinansiering, förutsatt att de samarbetar med offentliga finansinstitut för att utnyttja ramar och incitament för att uppmuntra den privata sektorn att investera mer i klimatvänliga projekt.

5.4 FN:s ramkonvention om internationellt skattesamarbete ([24]), som inrättades i december 2023, är ett annat sätt att öka klimatfinansieringen genom att främja transparent och rättvis internationell skattepraxis för att uppnå målen för hållbar utveckling. Detta samarbete bidrar till att mobilisera inhemska resurser, bekämpa skatteundandragande och säkerställa att mer medel finns tillgängliga för hållbar utveckling.

5.5 EESK efterlyser en reform av den internationella finansiella strukturen och dess styrning för att skapa en robust ram som kan styra finansiella flöden mot globala klimatmål och stödja omställningen till en hållbar och motståndskraftig framtid. ([25]) Kommittén förespråkar ett målmedvetet deltagande från EU:s sida i reformprocessen, särskilt i samband med FN:s toppmöte om framtiden, den fjärde internationella konferensen om utvecklingsfinansiering ([26]) och uppföljningen av dessa.

6. **Det civila samhällets roll i frågor om klimat och hållbar finansiering**

6.1 EESK betonar det civila samhällets avgörande roll i klimatfinansieringen och förespråkar en rättvis fördelning av klimatmedlen för att ta itu med skillnader i sårbarhet, exponering och förmåga att reagera på klimateffekter. Det är mycket viktigt att göra dessa processer demokratiska med ett starkt deltagande från det civila samhällets organisationer och lokalsamhällen för att säkerställa rättvis fördelning och effektivt utnyttjande, med stöd av initiativ som den gemensamma fonden för hållbar utveckling. Dessa insatser syftar till att skapa inkluderande finansieringsekosystem som driver på strategiska investeringar av offentligt och privat kapital med målet att uppnå de globala målen senast 2030.

6.2 EESK förespråkar en klimatfinansieringsram inom vilken utsatta nationer och samhällen prioriteras och som tillhandahåller de resurser som krävs för att anpassa sig till klimateffekter och ställa om till en koldioxidsnål utveckling. Kommittén framhåller behovet av kompensationsmekanismer (”förluster och skador”) i diskussionerna om klimatfinansiering för att säkerställa en rättvis fördelning och användning av resurser för det globala Syd.

6.3 Delaktighet i beslutsfattandet och genomförandet av klimatfinansiering är viktigt för att säkerställa att investeringarna är både effektiva och hållbara. Kommittén framhåller att det civila samhällets organisationer har stor potential att effektivt rikta in sig på klimatrelaterad finansiering genom att utnyttja lokal kunskap och erfarenhet. EESK understryker att kvinnor och flickor, som drabbas oproportionerligt hårt av klimatförändringarna, spelar en avgörande roll för att säkerställa genomförandet av klimatstrategier på fältet, och betonar vikten av att förbättra utbildningen för att bidra till uppnåendet av målen för hållbar utveckling ([27]).

7. **Bidrag till UNFCCC:s tillfälliga arbetsprogram om det nya kollektiva kvantifierade målet för klimatfinansiering**

7.1 EESK stöder EU:s ställningstagande ([28]) om att gruppera alternativ i syfte att effektivt utforma det nya kollektiva kvantifierade målet, och ställer sig bakom förslaget att fördela det i fyra kluster, nämligen 1) tillämpningsområde, 2) struktur, 3) mängder och 4) förväntade resultat.

Målets tillämpningsområde

7.2 EESK förespråkar ett brett tillämpningsområde för det nya kollektiva kvantifierade målet, som omfattar internationella offentliga, privata och innovativa källor såsom gröna obligationer och klimatfonder, med målet att mobilisera olika finansiella resurser för klimatåtgärder. Införandet av privata och innovativa källor bör dock inte överskugga behovet av betydande offentliga finansieringsåtaganden.

([24]) Se EU:s uttalande i denna fråga nyligen.

([25]) Detta skulle kunna omfatta åtgärder såsom att visa större gehör för rösterna hos de länder som är mest sårbara för klimatförändringar inom G20, IMF och andra finansinstitut, ge ytterligare stöd till den globala skölden mot klimatrisker (Global Shield against Climate Risks) i klimatkänsliga länder, stärka djupare samarbete mellan multilaterala utvecklingsbanker för gemensamma åtgärder för klimat, medfinansiering och liknande, hantera finansiella och andra risker till följd av klimatförändringarna, stora skuldrelaterade sårbarheter och liknande i dokument och åtgärder, utarbeta en gemensam ram för anpassning till målen för hållbar utveckling osv.

([26]) FFD4 | Financing for Sustainable Development Office.

([27]) Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Att ge ungdomar egenmakt för att uppnå hållbar utveckling genom utbildning (EUT C 100, 16.3.2023, s. 38).

([28]) EU’s views on the 2024 work plan for the NCQG on climate finance.

7.3 Det behövs **robusta spårningsmekanismer** för att säkerställa insyn och anpassning till klimatmålen. Utan sträng kontroll av efterlevnaden kan det hända att dessa mekanismer inte ger tillräcklig ansvarsskyldighet.

Målets struktur:

7.4 EESK stöder en **10-årig** operativ tidsram (2025–2034 eller 2026–2035) anpassad till nettonollmålen senast 2050, i syfte att skapa klarhet för berörda parter. Det kan dock behövas mer omedelbara och kortsiktiga delmål för att säkerställa brådskande åtgärder.

7.5 Därför föreslår EESK femårsöversyner som samordnas på lämpligt sätt med de **nationellt fastställda bidragen** för att bedöma framstegen och anpassa sig till föränderliga behov och prioriteringar.

7.6 Kommittén framhäver vikten av att införliva mål och **tematiska delmål** i ramen för det nya kollektiva kvantifierade målet i syfte att tillhandahålla tydliga riktmärken för tilldelning och genomförande av klimatfinansiering. Trots detta kan det bli nödvändigt att verka för ännu mer **specifika och ambitiösa mål**, särskilt för anpassnings- och begränsningsinsatser.

7.7 Det nya kollektiva kvantifierbara målets ram skulle kunna omfatta delmål för tematiska områden, mottagare, kanaler, sektorer, ökad klimatresiliens, minskade växthusgasutsläpp, förbättrad kapacitet att få tillgång till finansiella resurser, minskade subventioner till fossila bränslen och **finansiella flöden som är förenliga** med låga växthusgasutsläpp och klimattålig utveckling ([29]).

Om mängderna för målet:

7.8 EESK föreslår att man utformar målet som en **rättvis balans mellan ekonomisk makt och principen om att förorenaren betalar** ([30]) för att på ett proportionerligt sätt återspegla de utvecklade ländernas åtaganden och bidrag. Högre procentsatser eller absoluta belopp kan vara nödvändiga för att säkerställa tillräcklig finansiering för klimatåtgärder samtidigt som man upprätthåller en balans för att undvika överdrivna ekonomiska bördor.

7.9 Kommittén rekommenderar att man beaktar utvecklingsländernas behov och prioriteringar när det totala beloppet för klimatfinansieringen fastställs, på grundval av **nationella rapporter** till UNFCCC.

7.10 EESK betonar behovet av att ta hänsyn till och övervaka en **rad olika bidragsgivare och instrument** vid beräkningen av det totala beloppet, inbegripet bidrag, subventionerade lån, skuldlättnadssystem och privata investeringar (inklusive filantropiska projekt) i syfte att mobilisera ytterligare resurser och maximera effekten. Samtidigt förespråkar kommittén att bidrag sätts i centrum för klimatfinansieringen för att förhindra ytterligare skuldsättning i utsatta länder, och rekommenderar att man inkluderar skuldlättnadssystem (t.ex. via obligationer kopplade till målen för hållbar utveckling ([31])), garantier för att minska valutarisken, privata investeringar osv.

Förväntade resultat av målet:

7.11 När det gäller EU:s inlaga rekommenderar EESK att man vid överläggningarna om det nya kollektiva kvantifierade målet bör eftersträva att göra klimatfinansieringen 1) mer ändamålsenlig och mer inriktad på biologisk mångfald, 2) mer slagkraftig genom att säkerställa att den är a) mer enhetlig, effektiv och tillgänglig, b) mindre byråkratisk och c) jämställdhetsmedveten, samt 3) inriktad på ett mer ändamålsenligt sätt på de mest utsatta länderna och samhällena. Kommittén efterlyser mer konkreta åtgärder och bindande åtaganden för att säkerställa att dessa resultat uppnås.

([29]) I enlighet med artikel 2.1 c i Parisavtalet.

([30]) Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall (COM(2023) 420 final – 2023/0234(COD)) (EUT C, C/2024/888, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/888/oj).

([31]) Se avsnittet om skuldlättnad (3.7–3.10).

7.12 Andan i konceptet för en rättvis omställning bör vägleda tilldelningen av alla klimatfinansieringsflöden i linje med Parisavtalet, med betoning på anpassning till planetens gränser i fråga om säkerhet och rättvisa samt bredare sociala och ekonomiska mål, allt medan målen för hållbar utveckling ställs centrum.

Bryssel den 19 september 2024.

Oliver RÖPKE

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande